Lieta Nr. A420164524, AA43-0479-25/3
ECLI:LV:ADAT:2025:0627.A420164524.10.S

Administratīvā apgabaltiesa

SPRIEDUMS

Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2025. gada 27. jūnijā

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā: tiesnese referente Sandra Gintere, tiesneses Ieva Dambe un Linda Vīnkalna

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /Persona A/ pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta, nodrošinot pilnu valsts sociālās apdrošināšanas iemaksu uzskaiti un indeksāciju, izdošanu, sakarā ar /Persona A/ apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2024. gada 15. oktobra spriedumu daļā.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējs /Persona A/, iepazīstoties ar valsts pārvaldes pakalpojumu portālā *www.latvija.lv* pieejamo informāciju par valsts sociālās apdrošināšanas iemaksām (turpmāk arī – iemaksas), kas par viņu veiktas kopš darba gaitu uzsākšanas 2008. gadā, secināja, ka daļa no normatīvajos aktos noteiktās iemaksu likmes, kas novirzāma valsts pensiju apdrošināšanai, nav tikusi novirzīta viņa vecuma pensijas apdrošināšanai. Pieteicējs vērsās Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrā (turpmāk – Aģentūra) ar iesniegumu, kurā lūdza pārrēķināt iemaksas, tostarp nodrošinot to indeksāciju, un turpmāk iemaksu uzskaiti veikt atbilstoši pilnai valsts pensiju apdrošināšanas likmei.

Administratīvais process iestādē noslēdzās ar Aģentūras 2024. gada 14. februāra lēmumu Nr. 24/404133 (turpmāk – pārsūdzētais lēmums), ar kuru atzīts, ka pieteicēja pensijas kapitāla reģistrēšana un aktualizēšana ir notikusi tiesiski.

Pārsūdzētajā lēmumā secināts, ka saskaņā ar likuma „Par valsts sociālo apdrošināšanu” 18. panta pirmo daļu un Ministru kabineta 2020. gada 17. decembra noteikumu Nr. 786 „Noteikumi par valsts sociālās apdrošināšanas iemaksu likmes sadalījumu pa valsts sociālās apdrošināšanas veidiem” (turpmāk – Noteikumi Nr. 786) 2. punktu, ja darba ņēmējs tiek apdrošināts visiem sociālās apdrošināšanas veidiem, obligāto iemaksu likme ir 34,09 %, no kuriem valsts pensiju apdrošināšanai tiek novirzīts 23,91 %. Noteikumu Nr. 786 18. punkts paredz pensiju apdrošināšanai noteiktās iemaksu likmes sadalījumu – ja persona nav fondēto pensiju shēmas dalībnieks, valsts pensijas kapitālu veido iemaksas 20 % apmērā no iemaksu objekta (1.

apakšpunkts); ja persona ir fondēto pensiju shēmas dalībnieks, valsts pensijas kapitālu veido iemaksas 14 % apmērā no iemaksu objekta un iemaksu likme fondēto pensiju shēmā ir 6 % apmērā no iemaksu objekta (2. apakšpunkts).

Pārbaudot pieteicēja pensijas kapitālu, Aģentūra konstatēja, ka tas no 2008. gada ir reģistrēts un aktualizēts atbilstoši Noteikumu Nr. 786 un Ministru kabineta noteikumu, kas pirms tam reglamentēja iemaksu likmes sadalījumu pa valsts sociālās apdrošināšanas veidiem, tiesību normām. Līdz ar to atzīts, ka nav tiesiska pamata pieteicēja pensijas kapitālu noteikt 23,91 % apmērā no iemaksu objekta.

[2] Pieteikumā lūgts uzdot Aģentūrai nodrošināt pilnu pieteicēja iemaksu uzskaiti un indeksāciju par iepriekšējiem periodiem un turpmāk.

Pieteicēja ieskatā iemaksu uzskaite ir nepilnīga, jo 3,91 % no iemaksu objekta netiek uzskaitīts nevienā pensiju apdrošināšanas līmenī. Šāda sistēma esot pretrunā likuma „Par valsts pensijām” 2. panta 1. punktam un 12. panta pirmajai daļai un likuma „Par valsts sociālo apdrošināšanu” 18. panta otrajā daļā ietvertajam deleģējumam Ministru kabinetam noteikt obligāto iemaksu sadalījumu pa sociālās apdrošināšanas veidiem. Tiesību normā neesot ietverts pilnvarojums kādu daļu no iemaksām neuzskaitīt nevienā no likumdevēja noteiktajiem sociālās apdrošināšanas pakalpojumu veidiem. Pieteicējs, atsaucoties uz Valsts fondēto pensiju likuma 4. pantu, norādījis, ka visiem līdzekļiem, kas netiek novirzīti fondēto pensiju sistēmai, jābūt uzskaitītiem pensiju kapitālā.

[3] Ar Administratīvās rajona tiesas 2024. gada 15. oktobra spriedumu pieteikums noraidīts, motivējot šādi.

[3.1] Saskaņā ar Noteikumu Nr. 786 2.1. apakšpunktu valsts pensiju apdrošināšanai novirza iemaksas 23,91 % apmērā no iemaksu objekta, savukārt saskaņā ar 18.2. apakšpunktu iemaksas 14 % apmērā no iemaksu objekta veido valsts pensijas kapitālu saskaņā ar likumu „Par valsts pensijām”, un iemaksu likme fondēto pensiju shēmā ir 6 % apmērā no iemaksu objekta, ja persona ir fondēto pensiju shēmas dalībnieks saskaņā ar Valsts fondēto pensiju likumu.

Pieteicējs norāda, ka 3,91 % no iemaksām, kas tiek novirzītas pensiju apdrošināšanai, netiek uzskaitītas nevienā no pensiju kapitāliem, minētās iemaksas ir jāuzskaita viņa pensijas kapitālā.

Tiesa secināja, ka lietā nav strīda par to, ka par pieteicēju veikto iemaksu pensiju apdrošināšanai uzskaite ir notikusi atbilstoši spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem.

[3.2] Tiesa no minētajām tiesību normām konstatēja, ka iemaksas pensiju apdrošināšanai ir 23,91 % apmērā no iemaksu objekta, 14 % tiek reģistrēti personas valsts pensijas kapitālā, bet 6 % tiek novirzīti fondēto pensiju shēmā. Tādējādi 3,91 % no iemaksu objekta, kas novirzīti pensiju apdrošināšanai, paliek valsts pensiju speciālajā budžetā un netiek uzskaitīti personas pensijas kapitālā.

Saskaņā ar likuma „Par valsts sociālo apdrošināšanu” 8. panta pirmo daļu valsts pensiju speciālā budžeta līdzekļus veido: 1) obligātās un brīvprātīgās iemaksas pensiju apdrošināšanai, izņemot valsts fondētajā pensiju shēmā veiktās iemaksas; 2) dividendes no valsts pensiju speciālajam budžetam nodotajām kapitāla daļām un ieņēmumi no to pārdošanas; 3) solidaritātes

nodokļa daļa; 4) citi ieņēmumi. Savukārt minētā panta otrajā daļā noteikts, ka no valsts pensiju speciālā budžeta var finansēt sociālās apdrošināšanas pakalpojumus tikai saskaņā ar likumu „Par valsts pensijām", izņemot invaliditātes pensiju, un segt šā budžeta rīkotāja izdevumus, kas saistīti ar budžeta administrēšanu.

Tiesa norādīja – lai nodrošinātu valsts sociālās apdrošināšanas sistēmas ilgtspēju un tādējādi arī sabiedrības labklājību, ir svarīgi, lai speciālo budžetu līdzekļi tiktu tērēti tikai normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos.

No Aģentūras mājaslapā publicētajiem ziņojumiem par valsts speciālā budžeta un valsts pamatbudžeta izpildi (*https://www.vsaa.gov.lv/lv/budzeta-izpildes-vesturiskie-dati*) tiesa secināja, ka no valsts pensiju speciālā budžeta tiek izmaksāti sociāla rakstura maksājumi un kompensācijas, valsts pensijas, tai skaitā vecuma pensijas, pensijas apgādnieka zaudējuma gadījumā, izdienas pensijas, Augstākās Padomes deputātu pensijas, kaitējuma atlīdzība Černobiļas atomelektrostacijas avārijā cietušām personām, apbedīšanas pabalsti, pabalsts laulātā nāves gadījumā, pārmaksāto sociālās apdrošināšanas iemaksu atmaksa, Eiropas Savienības pensiju shēmai pārskaitītais pensijas kapitāls un obligāto iemaksu nodošana citai dalībvalstij, kā arī budžeta administrēšanas izdevumi. Piemēram, attiecībā uz valsts pensiju speciālā budžeta administrēšanas izdevumiem ziņojumos norādīts, ka 2021. gadā tie bijuši 14 036 860 *euro*, 2022. gadā – 13 961 028 *euro*, bet 2023. gadā – 16 336 100 *euro*.

Tiesa secināja, ka iemaksas valsts pensiju apdrošināšanai 3,91 % apmērā tiek izmantotas, lai nodrošinātu citu pensiju sistēmas komponentu finansēšanu, arī pašreizējo pensiju izmaksas un budžeta administrēšanas izdevumus. Tā ir daļa no solidaritātes principa īstenošanas, saskaņā ar kuru pašreizējie darba ņēmēji veic iemaksas, no kurām tiek maksātas pensijas jau šī brīža pensionāriem un citu sociālo pakalpojumu saņēmējiem. Tādējādi 3,91 % no iemaksu objekta palīdz nodrošināt pensiju sistēmas darbību, jo fondētās un uzkrājošās sistēmas nav pilnībā pašpietiekamas, īpaši ņemot vērā to, ka pensiju sistēmas pašreizējie maksājumi lielā mērā balstās uz solidaritātes principu. Tātad iemaksas 3,91 % no kopējās valsts sociālās apdrošināšanas iemaksu likmes pensiju apdrošināšanai tiek izmantotas, lai nodrošinātu pensiju izmaksu stabilitāti un pensiju sistēmas ilgtermiņa līdzsvaru.

[3.3] Pieteicējs norādījis, ka Noteikumu Nr. 786 18.2. apakšpunkts ir pieņemts, pārkāpjot likumā noteikto deleģējumu, tādējādi tas neatbilstot augstāka juridiskā spēka tiesību normām un saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 104. panta pirmo daļu nav piemērojams pārsūdzētā lēmuma pamatošanai.

Tiesa norādīja, ka Noteikumi Nr. 786 ir izdoti saskaņā ar likuma „Par valsts sociālo apdrošināšanu" 18. panta pirmo un otro daļu (*acīmredzot domāts otro un trešo daļu*). Minētā likuma 18. panta pirmā daļa noteic, ka obligāto iemaksu likme, ja darba ņēmējs tiek apdrošināts visiem sociālās apdrošināšanas veidiem, ir 34,09 %. Panta otrajā daļā ir noteikts, ka obligāto iemaksu likmi obligāti sociāli apdrošināmajām personām un tās sadalījumu pa sociālās apdrošināšanas veidiem nosaka Ministru kabinets.

Noteikumu Nr. 786 2. punktā noteikts obligāto iemaksu likmes sadalījums pa sociālās apdrošināšanas veidiem, ja darba ņēmējs tiek apdrošināts visiem sociālās apdrošināšanas veidiem, tostarp valsts pensiju apdrošināšanai – 23,91 %. Savukārt 18. punktā noteikts, ka pensiju apdrošināšanai noteiktās iemaksu likmes sadalījums ir šāds: iemaksas 20 % apmērā no iemaksu

objekta veido valsts pensijas kapitālu saskaņā ar likumu „Par valsts pensijām", ja persona nav fondēto pensiju shēmas dalībnieks saskaņā ar Valsts fondēto pensiju likumu (18.1. apakšpunkts); iemaksas 14 % apmērā no iemaksu objekta veido valsts pensijas kapitālu saskaņā ar likumu „Par valsts pensijām", un iemaksu likme fondēto pensiju shēmā ir 6 % apmērā no iemaksu objekta, ja persona ir fondēto pensiju shēmas dalībnieks saskaņā ar Valsts fondēto pensiju likumu (18.2. apakšpunkts).

Tiesa nesaskatīja pamatu secināt, ka Noteikumu Nr. 786 18.2. apakšpunkts izdots, pārkāpjot likumā noteikto deleģējumu, vai ir pretrunā likuma „Par valsts sociālo apdrošināšanu" normām.

Tiesa norādīja, ka likumdevējs ir noteicis kopējo sociālo iemaksu likmi, bet sadalījumu pa apdrošināšanas veidiem deleģējis noteikt Ministru kabinetam. Apstāklis, ka Ministru kabinets noteicis, ka tikai daļa no sociālās apdrošināšanas iemaksām, kas tiek novirzītas pensiju apdrošināšanai, tiek uzskaitītas iemaksu veicēja pensijas kapitālā (1. un 2. pensiju līmenī), nenozīmē, ka ir pārkāpts likumā noteiktais deleģējums, jo likums neparedz konkrētu sociālo iemaksu likmju sadalījumu un no tā neizriet „apsolījums", ka visas veiktās sociālās apdrošināšanas iemaksas pensiju apdrošināšanai veidos iemaksu veicēja pensijas kapitālu.

Tiesa atzina, ka Noteikumos Nr. 786 noteiktais likmju sadalījums atbilst arī likumā „Par valsts sociālo apdrošināšanu" noteiktajam mērķim un sociālās apdrošināšanas pamatprincipiem, it īpaši solidaritātes principam, kas nodrošina pensiju sistēmas ilgtspēju un stabilitāti. Sociālo iemaksu veicēji veic iemaksas, lai nodrošinātu sev nākotnē izmaksājamo pensiju, kuras apmērs ir tieši atkarīgs no pensijas 1. un 2. līmenī uzskaitītajām iemaksām (jo lielāks iemaksas, jo lielāka nākotnes pensija), lai nodrošinātu sociālo pakalpojumu, kas tiek finansēti no valsts pensiju speciālā budžeta, izmaksu šobrīd, kā arī lai segtu minētā budžeta administrēšanas izdevumus.

Tiesa secināja, ka Noteikumi Nr. 786 ir izdoti atbilstoši likumā noteiktajam deleģējumam un to normas nav pretrunā augstāka juridiskā spēka tiesību normām.

[4] Pieteicējs apelācijas sūdzībā atkārtoti norādīja, ka apstrīd nevis veikto iemaksu uzskaiti, bet gan tiesību normas, pamatojoties uz kurām šī iemaksu uzskaite veikta, atbilstību likuma „Par valsts sociālo apdrošināšanu" 18. panta otrajā daļā ietvertajam deleģējumam.

Pieteicējs uzsvēra, ka 3,91 % no iemaksu objekta netiek uzskaitīts nevienā pensiju apdrošināšanas līmenī, taču tiesību normā ietvertais deleģējums prasa, lai visas iemaksas tiek uzskaitītas kādā no likumdevēja noteiktajiem sociālās apdrošināšanas pakalpojumu veidiem. Nepilnīga iemaksu uzskaite, pieteicējaprāt, ir pretrunā likuma „Par valsts pensijām" 2. panta 1. punktam un 12. panta pirmajai daļai, jo sarauj saikni starp veiktajām iemaksām un sagaidāmo pensijas apmēru, kā arī samazina pensijas kapitāla apmēru un secīgi – nākotnē sagaidāmās pensiju apdrošināšanas pakalpojumu apmēru. Visām iemaksām, kas netiek novirzītas fondēto pensiju shēmai, jābūt uzskaitītām valsts pensijas kapitālā.

Tiesa neesot pienācīgi izvērtējusi pieteicēja argumentus par Noteikumu Nr. 786 18.2. apakšpunkta neatbilstību augstāka juridiskā spēka tiesību normām, likumā ietvertajam deleģējumam un Latvijas Republikas Satversmē (turpmāk – Satversme) nostiprinātajām tiesībām uz īpašumu un sociālo nodrošinājumu.

Pieteicējs norāda, ka tiesas apsvērumi par solidaritātes principa piemērošanu ir kļūdaini, jo solidaritātes princips tiešā veidā nav attiecināms uz obligāto iemaksu uzskaiti un neietekmē iemaksu uzskaites principus. Turklāt iemaksu nepilnīgās uzskaites dēļ iemaksu veicēji nesaņems veiktajām iemaksām atbilstošu un solidāru atbalstu no nākotnes maksātāju veiktajām iemaksām. Tiesa arī nepamatoti minējusi izdienas pensijas, kas netiek maksātas no valsts pensiju speciālā budžeta, un valsts pensiju speciālā budžeta administrēšanas izdevumus, kas tiek segti no speciālajā budžetā jau esošajiem līdzekļiem.

[5] Aģentūra norādīja, ka apelācijas sūdzība nav pamatota, paskaidrojot, ka pieteicēja pensijas kapitāls reģistrēts un aktualizēts atbilstoši tiesību normās noteiktajam.

Motīvu daļa

[6] Lietā pastāv strīds par to, vai pieteicēja valsts pensijas kapitāls ir ticis un tiek reģistrēts un aktualizēts atbilstoši likuma „Par valsts sociālo apdrošināšanu" (šajā likumā ietvertajam deleģējumam Ministru kabinetam noteikt obligāto iemaksu likmes sadalījumu par sociālās apdrošināšanas veidiem), kā arī likuma „Par valsts pensijām" un Valsts fondēto pensiju likuma tiesību normām.

Pieteicēja ieskatā ir jāveic visu iemaksu, kas tiek veiktas pensiju apdrošināšanai, uzskaite valsts pensiju kapitālā. Nepilnīga iemaksu uzskaite esot pretrunā likuma „Par valsts pensijām" mērķim un samazina pensijas kapitāla apmēru un secīgi arī nākotnē sagaidāmās valsts pensijas apmēru.

[7] No Satversmes 109. panta valstij izriet pienākums izveidot un uzturēt sociālās aizsardzības sistēmu kopumā (sk. *Satversmes tiesas 2010. gada 29. oktobra sprieduma lietā Nr. 2010-17-01 10.2. punktu*).

Kopš 1995. gada 5. oktobra ir spēkā likums „Par sociālo drošību", kas nosaka sociālās drošības sistēmas veidošanas un darbības principus, personu galvenās sociālās tiesības un pienākumus, to realizēšanas pamatnosacījumus, kā arī reglamentē sociālo pakalpojumu veidus (1. panta pirmā daļa). Atbilstoši šā likuma 5. pantam katram ir tiesības uz sociālo apdrošināšanu saskaņā ar likumu (pirmā daļa), un personai, kura apdrošinājusies sociālās apdrošināšanas institūcijās, ir tiesības tostarp uz materiālu nodrošinājumu slimības, grūtniecības un dzemdību, invaliditātes un vecuma, kā arī bezdarba gadījumā (otrās daļas 2. punkts).

Tādējādi valsts izveidotajā sociālās drošības sistēmā ietilpst sociālās apdrošināšanas pakalpojumi.

Satversmes tiesas 2011. gada 17. februāra spriedumā lietā Nr. 2010-20-0106 secināts, ka valstij ir plaša rīcības brīvība, veidojot savu sociālās drošības, tostarp arī pensiju sistēmu (10. punkts). Norādīts, ka likuma „Par valsts pensijām" izpratnē jēdziens „valsts pensija" jeb „valsts sociālās apdrošināšanas pensija" ir tikai viens no sociālā nodrošinājuma veidiem vecumā. Tiesības uz sociālo nodrošinājumu vecumā nosaka vairāki likumi (15. punkts).

Satversmes tiesa 2010. gada 1. decembra sprieduma lietā Nr. 2010-21-01 konstatēja, ka 1995. gadā Saeima akceptēja Pensiju reformas koncepciju un paredzēja ieviest trīs līmeņu pensiju sistēmu, kas ietver paaudžu solidaritātes pensiju shēmu, fondēto pensiju shēmu un privātos pensiju

fondus. Likumdevējs bija iecerējis izstrādāt pensiju sistēmu, kura spētu saglabāt stabilitāti neatkarīgi no ekonomiskajām izmaiņām. Pensiju sistēmas pamatprincipus, apdrošināmo personu loku un līdzekļu veidošanas kārtību noteica likumā „Par valsts pensijām". Ar šā likuma pieņemšanu Latvijā tika ieviesti uz apdrošināšanas iemaksām balstītas valsts obligātās pensiju apdrošināšanas sistēmas principi.

Pieņemot Fondēto pensiju likumu, tika noslēgta pensiju sistēmas reforma. Tās mērķis bija izveidot finansiāli drošu, demogrāfiskajai situācijai pielāgoties spējīgu sistēmu, kura veicinātu personu ieinteresētību maksāt nodokļus un pēc iespējas ilgāk atrasties darba tirgū un sekmēt valsts attīstību kopumā (17. punkts).

Ievērojot minēto, jautājums par personas tiesībām uz valsts sociālās apdrošināšanas pensiju jeb valsts pensiju ir aplūkojams sociālās drošības sistēmas ietvaros. Valsts pensiju sistēmas pamatprincipi ir ietverti likumā „Par valsts pensijām", un likuma 2. panta 2. punkts nosaka kārtību, kādā tiek nodrošināta valsts pensija tostarp vecuma gadījumā (vecuma pensija).

Likums „Par valsts pensijām" kopā ar tam pakārtotajiem tiesību aktiem veido valsts sociālās apdrošināšanas sistēmu, kuras ietvaros ikviena persona var saņemt veiktajām iemaksām atbilstošu vecuma pensiju (sk. *Satversmes tiesas 2016. gada 21. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2015-21-01 12.2. punktu*).

[8] Likums „Par valsts sociālo apdrošināšanu" nosaka valsts sociālās apdrošināšanas vispārīgos principus, kā arī regulē tās finansiālo un organizatorisko struktūru (2. pants). Likuma 5. pants reglamentē sociāli apdrošināmās personas, tostarp nosakot, ka sociālajai apdrošināšanai obligāti ir pakļauti visi 15 gadu vecumu sasniegušie darba ņēmēji (pirmā un otrā daļa). Likuma 6. pants nosauc obligāti sociāli apdrošināmās personas atbilstoši to nodarbinātībai, vecumam, veselības stāvoklim un sociālās apdrošināšanas veidiem. Likuma 12. pants reglamentē apdrošināšanas iemaksas, tostarp nosakot, ka obligātā apdrošināšanas iemaksa ir ar likumu noteikts obligāts maksājums speciālā budžeta kontā, kas dod tiesības sociāli apdrošinātajai personai saņemt likumā noteiktos sociālās apdrošināšanas pakalpojumus (pirmā daļa).

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka apdrošināšanas iemaksas ir personas ilgtermiņa ieguldījums, kas tai garantē sociālo nodrošinājumu nākotnē (sk. *Satversmes tiesas 2017. gada 19. oktobra sprieduma lietā Nr. 2016-14-01 19.2. punktu*). Ja darba ņēmējs ir apdrošināts atbilstoši kādam obligātās sociālās apdrošināšanas veidam, tad, iestājoties apdrošināšanas gadījumam, viņam ir tiesības uz attiecīgu nodrošinājumu (sk. *Satversmes tiesas 2004. gada 26. marta sprieduma lietā Nr. 2003-22-01 11. punktu*).

Atbilstoši lietā esošajai informācijai pieteicējs ir sociāli apdrošināts kā darba ņēmējs.

[9] Pieteicēja argumenti lietā balstīti uz likuma „Par valsts sociālo apdrošināšanu" 18. panta, kas reglamentē obligāto un brīvprātīgo iemaksu likmes, tiesību normām.

18. panta pirmā daļa (*redakcijā, kas spēkā no 2021. gada 1. janvāra*) noteic, ka obligāto iemaksu likme, ja darba ņēmējs tiek apdrošināts visiem sociālās apdrošināšanas veidiem, ir 34,09 procenti, no kuriem 23,59 procentus maksā darba devējs un 10,50 procentus – darba ņēmējs. No 2018. gada 1. janvāra iemaksu likme bija 35,09 procenti, no kuriem 24,09 procentus maksāja darba devējs un 11 procentus – darba ņēmējs.

18. panta otrā daļa noteic, ka obligāto iemaksu likmi obligāti sociāli apdrošināmajām personām un tās sadalījumu pa sociālās apdrošināšanas veidiem nosaka Ministru kabinets.

No 2021. gada 1. janvāra ir spēkā Noteikumi Nr. 786, kas izdoti saskaņā ar likuma „Par valsts sociālo apdrošināšanu" 18. panta otro un trešo daļu (noteic Ministru kabineta kompetenci noteikt brīvprātīgo iemaksu likmi konkrētiem apdrošināšanas veidiem).

Apgabaltiesa konstatē, ka pirmās instances tiesa ir veikusi objektīvu lietas apstākļu izvērtējumu, un tās sprieduma motivācija jautājumā par Ministru kabineta kompetenci, nosakot iemaksu likmju sadalījumu pa sociālās apdrošināšanas veidiem, ir pareiza un pilnībā pietiekama. Apgabaltiesa saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 307. panta ceturto daļu pievienojas Administratīvās rajona tiesas spriedumā veiktajam lietas apstākļu konstatējumam un sprieduma motivācijai, to neatkārtojot.

Pieteicēja apelācijas sūdzība nav pamatota.

[10] Atbildot uz pieteicēja argumentiem un apsvērumiem lietā, apgabaltiesa papildus norāda turpmāko.

Noteikumu Nr. 786 18. punkts satur tiesību normas, kas noteic pensiju apdrošināšanai noteiktās iemaksu likmes sadalījumu divos gadījumos: 1) persona nav fondēto pensiju shēmas dalībnieks un 2) persona ir fondēto pensiju shēmas dalībnieks.

Kā jau tas konstatēts iepriekš, likums „Par valsts sociālo apdrošināšanu" nosaka obligāto iemaksu likmi apdrošināmām personām, bet tās sadalījumu pa apdrošināšanas veidiem deleģējis noteikt Ministru kabinetam.

Valsts fondēto pensiju likums cita starp nosaka valsts fondēto pensiju shēmas darbības vispārējos principus, līdzekļu iemaksāšanas, administrēšanas, pārvaldīšanas, ieguldīšanas un izmaksāšanas vispārīgos noteikumus (1. pants). Šā likuma 4. pants (spēkā esošā redakcijā) noteic, ka iemaksas fondēto pensiju shēmā ir daļa no faktiski veiktajām iemaksām valsts pensiju apdrošināšanai, izņemot obligātās iemaksas no sociālās apdrošināšanas speciālajiem budžetiem un valsts pamatbudžeta (pirmā daļa); iemaksu likme fondēto pensiju shēmā ir seši procenti no iemaksu objekta, kas noteikts likumā „Par valsts sociālo apdrošināšanu". Savukārt likuma „Par valsts pensijām" 12. panta pirmā daļa noteic, ka pensijas aprēķinā ņem vērā apdrošinātās personas pensijas kapitālu, kas reģistrēts šīs personas personīgajā kontā un aktualizēts, ņemot vērā ikgadējos apdrošināšanas iemaksu algas indeksus.

Līdz ar to Ministru kabinets ir noteicis konkrētu likmes sadalījumu, ņemot vērā Valsts fondēto pensiju likumā un likumā „Par valsts pensijām" noteikto. Apstāklis, ka likums „Par valsts sociālo apdrošināšanu" darba ņēmēju gadījumā nenoteic konkrētas likmes pa apdrošināšanas veidiem, nav pamat uzskatīt, ka Ministru kabinets ir rīkojies ārpus kompetences.

Ņemot vērā, ka lietā nepastāv strīds, ka pieteicējam obligāto iemaksu uzskaite tiek veikta atbilstoši spēkā esošām tiesību normām, apgabaltiesa nesniedz papildu argumentāciju jautājumā par pensiju kapitāla aktualizāciju. Pieteicējs argumentu par ikgadējo pensiju kapitāla aktualizāciju bija izvirzījis saistībā ar, viņaprāt, nepamatoti neiekļautām/nereģistrētām iemaksām pensiju kapitālā.

Apgabaltiesa konstatē, ka jautājumu par pensiju kapitāla aktualizāciju un indeksāciju Aģentūra lietā ir papildus skaidrojusi 2024. gada 28. jūnija paskaidrojumos pirmās instances tiesai.

[11] Apgabaltiesa konstatē, ka pieteicējs ar tiesību normām nav pamatojis argumentu, ka pensijas kapitālā ir jāuzskaita (jāreģistrē) visas iemaksas, kas veiktas pensiju apdrošināšanai. Arī apgabaltiesa nekonstatē tiesību normu, kas noteiktu Aģentūrai pienākumu veikt šādu reģistrāciju.

Likuma „Par valsts sociālo apdrošināšanu" 23. panta trešā daļa noteic, ka Valsts ieņēmumu dienests Ministru kabineta noteiktajā kārtībā sniedz Aģentūrai ziņas par veiktajām sociālās apdrošināšanas iemaksām un veiktajiem sociālā nodokļa maksājumiem. Aģentūra Ministru kabineta noteiktajā kārtībā reģistrē obligāto iemaksu un sociālā nodokļa maksājumus un pārrēķina obligāto iemaksu objektu, ja šīs iemaksas nav veiktas pilnā apmērā. Attiecīgi šos jautājumus reglamentē Ministru kabineta 2010. gada 5. oktobra noteikumi Nr. 951 „Kārtība, kādā Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra reģistrē valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas un apmainās ar Valsts ieņēmumu dienestu ar ziņām par šīm iemaksām un pārmaksāto iedzīvotāju ienākuma nodokli".

No lietā iesniegtajām Aģentūras izziņām secināms, ka ir reģistrētas ziņas par pieteicēja ienākumiem, no kuriem jāveic iemaksas, aprēķinātās un veiktās iemaksas u. c. ziņas, ko atspoguļo Aģentūras sniegtās izziņas. Proti, Aģentūra ir reģistrējusi un pieteicējs var iepazīties ar ziņām, kas nepieciešamas tiesību noteikšanai uz valsts sociālās apdrošināšanas pakalpojumiem, kā arī to piešķiršanai un parēķināšanai.

[12] Ņemot vērā, ka pieteikums iesniegts jautājumā par sociālās apdrošināšanas iemaksām, apgabaltiesa papildus vērš uzmanību, ka Satversmes tiesa vairākkārt ir vērtējusi tādu normu satversmību, kuras attiecas uz sociālajām tiesībām, un atzinusi, ka sociālās un ekonomiskās aizsardzības sistēma (pabalstu veidi un apmēri), kā arī tās uzturēšana ir pašas valsts ziņā. Šī sistēma ir atkarīga no valsts ekonomiskās situācijas un pieejamiem resursiem. Turklāt valstij ir piešķirama plaša rīcības brīvība, lemjot par sociālo tiesību jautājumiem (sk. *Satversmes tiesas 2002. gada 25. februāra sprieduma lietā Nr. 2001-11-0106 secinājumu daļas 1. un 3. punktu un 2005. gada 22. decembra sprieduma lietā Nr. 2005-19-01 9. punktu*).

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka tiesības uz pensijas izmaksu tādā apmērā, kādā persona līdzdarbojusies pensijas kapitāla uzkrāšanā, saglabājas neatkarīgi no tā, kādā kārtībā ir uzskaitītas veiktās sociālās apdrošināšanas iemaksas (sk. *Satversmes tiesas 2011. gada 19. decembra sprieduma lietā Nr. 2011-03-01 15.3. punktu*).

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 245. pantu, 304. panta pirmo daļu, 307. un 309. pantu, 329. panta pirmo daļu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

noraidīt /Persona A/ pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta, nodrošinot pilnu valsts sociālās apdrošināšanas iemaksu uzskaiti un indeksāciju, izdošanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnese referente	Tiesnese	Tiesnese
S. Gintere	I. Dambe	L. Vīnkalna